

תקון העולם והחיים הנצחיים. אורח חיים

יום רביעי כ"ב שבט תשס"ט

ג' רב מו"ט ב' ח' י' (א) ז' ח' ט' י' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט

קכה

אין המחשבה האצילית שלמה באדם, כשהוא מתנשא לצייר את הטוב הכללי, ולהתאמץ לחשוך בו לעצמו, ולעולם כולו. אלא אם כן היא מחפשת אפשרות לצורת חיים כזאת, שתבסס את העולם, במה שתתקן את תכונתו החברתית, ותכריע גם כן לטובה את החיים הפרטיים, בין בחיצוניותם, בין בפנימיותם, ותעמיד את היסוד לבסס את מעמד החיים באופן כזה, שהחיים הנצחיים, שהם קשורים בזיכרון הנשמות, ואימוצן הרוחני המוחלט, הם יהיו נמשכים והולכים מהתיקון המסודר של המעמדים החברתיים והפרטיים, ומאוצר המחשבות, שהמחשבה הראשית גורמת להריק על החיים כל מחשבה שהיא מסקרת את התיקון העולם יסודי המדינות ופורת באויר רוחני לבדה, ומהפארת בתיקון נשמות והצלחתן, הרי היא מיוסדת בשקר שאין לו רגלים, וכל מחשבה שדבר אין לה עם הרוממות הנצחיות, ומתעסקת רק עם סדרי החיים החמריים ותיקוניהם, אפילו אם יהיו בה תוכנים מוסריים וארחות צדק ומישרים, סופה להתעכר, מפני קטנותה, ומפני הזוהמא והסרחון שהחיים החמריים לקויים בהם בטבעם, כשהם מנותקים מיסוד חיים נצחיים ותשוקתם, ביהוד תוכר חולשה של מחשבה קיבוצית כזאת, במה שתשים את מרכזה רק בצעירים, שהחיים החומריים משחקים לפנייהם בכל מהתלותיהם ושגיניהם, וזקנים לא יוכלו לקחת בה חלק אמיץ, כי אם ברצון עשוי ובלב מיואש, וכך היא המדה היונית להביט על הזקנים במבט בוז, כדברי אריסטו, בריטוריקה ומה לקויה היא מחשבה ציבורית, שאינה יכולה להתפשט יפה על כל חלקיה, ונאמר, כי מלך ד' בהר ציון ובירושלם, ונגד זקניו ככוד

כב דבר אחר, ואלה המשפטים, יש לעובדי כוכבים שופטים ויש לישראל שופטים ואין אתה יודע מה ביניהם. ^{ממשל לתולה שנקנס} הרופא אצלו לבקרו אמר לבני ביתו האכילוהו כל מה שהוא מבקש, נקנס אצל אחר אמר להם הנהרו בו שלא יאכל דבר פלוני. אמרו לו לראשון אמרת שיאכל מה שירצה ולשני אמרת שלא יאכל דבר פלוני. אמר להם,

הראשון אינו לחיים לפיכך אמרתי שיאכל כל מה שירצה, אבל זה שהוא לחיים אמרתי הנהרו בו. כך לעובדי כוכבים שופטים ואינן עוסקים בתורה ואינן עושין אותה שנאמר (יחזקאל כ כה) וגם אני נתתי להם חקים לא טובים, אבל המצות פתיב בהן (ויקרא י"ח ה) אשר יעשה אתם האדם וחי בהם.

כג דבר אחר, ואלה המשפטים, הדא הוא דכתיב (תהלים צ"ד) ועז מלך משפט אהב, ^{ממשל להם משה לישראל הרי נתן לכם הקדוש ברוך הוא את תורתו אם אין אתם עושין את הדינין נוטל תורתו מכם. למה, שלא נתן לכם הקדוש ברוך הוא את התורה אלא על מנת שתעשו את הדינין שנאמר ועז מלך משפט אהב. ואם עשיתם את הדינין עתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר לכם פתי דינין שלכם שנאמר (ישעיה א כו) ואשיבה שפטיך כבראשנה, מה פתיב אחריו ציון במשפט תפדה.}

ח. ר"א ורכ אסי הוו יתבי וגרמי כיני עמודי, וכל שעתיא ושעתא הוו טפחי אעיברא דרשא ואמרי או איכא דאית ליה דינא ליעול וליתי. ערך הדין והמשפט התורי הוא גדול מאד, באשר רק הוא קובע על התורה את החותם המיוחד שהיא תורת חיים. כלומר שצריך שתהיה התורה מתיחסת אל החיים המעשיים בתור מאירה לנתיבות החיים, ולא רק להכירה בתור חכמה נאצלת לבדה. ע"כ באשר רושם החלק המשפטי שבתורה הוא גדול מאד על החיים, כי החיים החברתיים אי"א שיתקיימו בלא כח דין ומשפט, וכאשר התורה מנהגת את כח החיים במשפטיה ניכר רישומה מאד בחיים, ופועלת בזה שגם על שאר ארחות החיים תהיה התורה שולטת, ע"כ היו מאד זוהרים שעסק תורתם העיונית לא יפריע את מהלך ההשלטה המעשית על החיים המעשיים מהשפעת התורה, שרק אז תצא תכלית התורה אל הפועל בהיותה מתפשטת על ארחות החיים המעשיים. ע"כ בתור השלמה לשקידתם העיונית, דהוו גרמי כיני עמודי, אולי להזכירם ג"כ על עמודי העולם, שהם האמת הדין והשלום, שעל שלשתם העולם עומד, וכולם כלולים בדין, כדחז"ל: כיון שנעשה דין בא אמת ובא שלום, הוו טפחי אעיברא דרשא, להורות שפתחי התורה מפולשים המה לדרך החיים, להוציא מהחושבים להסתפק בעסק התורה מצדה העיוני לבדו ואינם משתדלים להגביר את השפעתה על החיים המעשיים. אבל השלמים הללו ז"ל, עם כל עוצם קביעותם בחלק העיוני שבתורה, אמרו מאן דאית ליה דינא ליעול וליתי, ולא יחוש על ביטול תורתם העיונית, כי זהו יסודה של תורה וקיומה התכליתי להראות קיומה בפועל בחיים המעשיים החברתיים.

(2)

עין איה
ע"כ
כ"ק ע

אֲרַבֵּעַ שְׂאִיפוֹת עוֹמְדוֹת בְּרוּחַ הָאָדָם. נִשְׁפָּעוֹת מֵרוּחַ הָעוֹלָם
בְּמַחְלָקוֹתֶיהָ הָאֵחָת, שְׂאִיפַת הָרַע הַגְּמוּרָה, חֶפֶץ הַשְּׁלֵטָה
בְּכָל עֲרֵכֵי הַחַיִּים וְהָעוֹלָם. מִזֶּה יֵצֵא הַתְּקוּפָה הָאֵלִילִית, וְהִיא
פּוֹעֶלֶת בְּעוֹמֵק וְזוּהַמָּתָה גַם עַד כֹּה בְּכָל עֲנִפְיָהּ, שֶׁהֵם הֵם סוּרֵי הַגֶּפֶן
בְּכַרְיָה, בְּכָל רִשְׁעָהּ, מִתְּלָה, סִכְלוֹת, חוֹרְבָן, בֵּין הַגְּלוּיִים בְּנֵי־עוֹלָם.
בֵּין הַמְּכֻסִּים בְּמַעֲטָה חַיִּיפֵי הַחִיצוֹנִי, כְּבוֹד מְדוּמָה וּמִשְׁטָר מַמְשֵׁלֶת
תְּבַל.

הַשְּׂאִיפָה הַשְּׂנִיָּה הִיא הַכְּרַת הָרַע בְּרִשְׁעוֹתָהּ, וּמִתּוֹךְ כֵּךְ
הַכְּרַת הַיֵּאוּשׁ הַמִּזְחֵלֵט שֶׁל כָּל הַיֵּשׁ, וְשְׂאִיפַת הַהֲצֵלָה
בְּכַלִּיּוֹן מוֹחֵלֵט, וְכוֹנְנֵיּוֹת חַיִּים לְמַטְרָה זֶה.

הַשְּׂאִיפָה הַשְּׁלִישִׁית הִיא יֵאוּשׁ לְמַחְצָה, כְּלוּמֵר,
לְהִתְיַאֵשׁ מֵהַרְשָׁעָה בְּעֲצָמָהּ, מֵהָרַע וּשְׁלִיטָתוֹ בְּעֲצָמָהּ, לְמַסּוֹר בְּיַד אֵת
הַחּוֹמֵר וְאֵת הָעוֹלָם הַחִבְרוּתִי, וְהַגּוֹרֵד הַרְבֵּה אַחֲרֵי מְרֵאָה עֵינַיִם, וְלִהְיוֹת
מִתּוֹךְ יֵאוּשׁ זֶה אֵת הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל הַחַיִּים, שֶׁזֶהוּ צַד הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם.

הַשְּׂאִיפָה הַרְבִּיעִית הִיא הָעוֹמְדָה לְהַצִּיל אֵת הַכֹּל,
מִבְּלִי לְהִשְׁאִיר גַּם צָרוּר, לְחֹשֶׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדָּה מִמֶּנּוּ נִדָּה, לְהַצִּיל
אֵת הַגּוֹף כְּמוֹ הַנֶּשְׁמָה, אֵת חִיצוֹנֵיּוֹת הַהוּיָה כְּמוֹ פְּנִימֵיּוֹתָהּ, אֵת הָרַע
בְּעֲצָמוֹ כְּמוֹ אֵת הַטּוֹב, וְלֹא עוֹד אֵלָּא לְהַפֵּךְ אֵת הָרַע לְטוֹב גְּמוּר,
וְלִהְיוֹת אֵת הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ בְּכָל צַדִּדּוֹ וּתְכַסִּיּוֹ, אֵת הָעוֹלָם הַיְחִידִי

מְרַכְזֵי הַחַיִּים שֶׁל נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל בְּמַקּוֹר הַקֹּדֶשׁ הִיא, דְּרֶךְ אֱמֶת וְאַמוּנָה נִזְרָדָה
וְכֵן אֲנַחְנוּ מִתְגַּדְּלִים, אֵין בְּנוֹ עֲרֵכִים פְּרוּדִים, הָאֲחָדוֹת שׁוֹכְנֵת בְּנוֹ, וְאוֹר ד' אֶחָד

חַי בְּקִרְבָּנוּ, הַדִּינִים, דִּינֵי תוֹרַת אֱלֹהִים חַיִּים מְצִינִים אֹהֲנֵנוּ מִכָּל עִם וְלִשׁוֹן, הַקֹּדֶשׁ
הוּא פּוֹעֵל בְּקִרְבָּנוּ פְּנִימָה, שְׂאִיפּוֹת חַיִּינוּ הַכְּלִיּוֹת אֵלֵינוּ הֵן הוֹלְכוֹת, יֵשׁ גְּטִיפוֹת שֶׁל
קֹדֶשׁ בְּכָל עִם וְלִשׁוֹן, אֲבָל עֲרֵכֵי הַחַיִּים כּוֹלֵם אֵינֵם צוֹמְחִים מִזֶּה, לֹא כֵן בְּיִשְׂרָאֵל.
„בְּכָל דְּרִכֵּךְ דַּעְהוּ“, שֶׁהִיא פְּרִשָׁה קְטַנָּה שְׁכוּלֶלֶת כָּל גּוֹפֵי תוֹרָה, שְׁיוּצָאֵת אֵל הַפּוֹעֵל
בְּיַחֲדֵי סְגוּלָה, נְחֻלַת הַכֹּלֵל הִיא בְּאַמְתּוֹ. כָּל שְׂאִיפַת הַחַיִּים וְכָל חֶפֶץ הַחַיִּים, הַקְּנִין
וְתוֹשׁוּקוֹתֶיהָ, הַעֲשֵׂר וְהַכְּבוֹד, הַמְּשַׁלָּה וְהַהֲתַרְחָבוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, מִמַּקּוֹר הַקֹּדֶשׁ הֵם
נוֹבְעִים. עַל כֵּן הַמְּשַׁפְּטִים הֵם קֹדֶשׁ קְדוּשִׁים בְּיִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן הַסְּמִיכָה, שֶׁהִיא נוֹשֵׂאֵת
שֵׁם אֱלֹהִים עֲלֶיהָ, הִיא כָּל כֵּךְ נְחוּצָה לָנוּ, הִיא כָּל כֵּךְ אֹפִיַת לְתַכֵּן לְאוֹמְנוֹ, וְהַרְשָׁעָה
הַיּוֹנִית הַסּוּרִית הַרְגִישָׁה בְּחוּשׁ הָעוֹר שֶׁלָּהּ אֵת עֶרֶךְ הַסְּגוּלָה הַגְּדוּלָה הַזֹּאת וְגוֹרָה עַל
הַסְּמִיכָה, וְרִי יְהוּדָה בֵּן בְּבַא מִסַּר אֵת נַפְשׁוֹ עֲלֶיהָ, וּפְעוּלַת מְסִירַת־הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת
נִשְׁאָרָה, כִּי הָעֵמִיקָה אֵת תַּכֵּן הַחַיִּים הָאוֹפִיִּים הַמִּיּוֹחָדִים שֶׁל קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לֵד, מִשֶּׁה
רַבְּנוּ ע"ה, בְּתַפְסוֹ אֹתוֹ אֵת כֹּחַ הַמְּשַׁפֵּט, בְּתַחֲלַת יְסוּדוֹ בְּאוֹמָהּ, הָעֵלָה אֵת כָּל עֲרֵכֵי
הַמְּשַׁפֵּט עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת לְאוֹתוֹ הַתַּכֵּן הָאֱלֹהִי שֶׁמְשַׁפֵּט יִשְׂרָאֵל בְּאִים אֵלֵינוּ,
וְדִרְשַׁת אֱלֹהִים בְּאֵה יַחַד עִם הַמְּשַׁפֵּט הַיִּשְׂרָאֵלִי. „כִּי־בֵא אֵלַי הָעַם לְדַרְשׁ אֱלֹהִים,
כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבַר בֵּא אֵלַי וּשְׁפַטְתִּי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ, וְהוֹדַעְתִּי אֵת חֲקֵי אֱלֹהִים
וְאֵת תּוֹרוֹתַי“. וְדִרְשַׁת־אֱלֹהִים שֶׁל הַמְּשַׁפֵּט נִשְׁאָרָה סְגוּלָה יִשְׂרָאֵלִית, שֶׁהִיא מִתְגַּלְּהָ
בְּאוֹפֵי הָאֱלֹהִי הַכוֹלֵל עוֹלְמִי עַד וְזוֹרָה בְּאַרְץ־יִשְׂרָאֵל, בְּאַרְץ חָבֵל נְחֻלָּתוֹ, מְקוֹם
הָאוֹרֵת שֶׁל סְגוּלַת הַקֹּדֶשׁ.

הַמִּיּוֹנוֹת הַפְּקִירָה אֵת הַמְּשַׁפֵּט, תִּקְעָה עֲצָמָה כְּמוֹת הַרְחֵמִים וְהַחֲסֵד הַמְּדוּמָה
הַנוֹטֵלֶת אֵת יְסוּד הָעוֹלָם וְהוֹרְסָתוֹ, וּמִתּוֹךְ עֲקִירַת יְסוּד הַמְּשַׁפֵּט מִתְכַּנּוֹ הָאֱלֹהִי
תּוֹפֶסֶת אֹתָהּ הַרְשָׁעָה הַיּוֹתֵר מְגוֹשְׂמַת, וּבְאוֹה בּוֹזְהָמָא לְחָדוֹר בְּמִשְׁפַּט הַפְּרָטִי שֶׁל
הָאִישִׁיּוֹת הַיְחִידִית וְחוֹדְרַת הִיא בְּהַתְּפַשְׁטוֹת גְּדוּלָה לְנַפְשׁוֹת הָעַמִּים, וְכֵן מִתִּיּוֹד
יְסוּד שְׂנֵאת לְאוֹמִים וְעַמְק־רַעָה שֶׁל טוֹמְאָת שְׁפִיכַת דָּמִים, מִבְּלִי לְהַמִּישׁ אֵת הָעוֹלָם
מֵעַל צוּאֵר הָאָדָם, אֲמֵנָם עֵינַי כָּל מוֹכְרֻחוֹת לְהִיּוֹת נִשְׁוֹאוֹת לְאוֹר עוֹלָם אוֹר ד' אֶשׁר
יִשְׁלַח מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְיִשְׁמַח בְּכָל רִשְׁעָהּ, וְיִדּוֹ לְאוֹמִים בְּמִשְׁרָשִׁים.

אורו - הקדש פ' פז (4) פז - פז

5
116
18